

Ólavsøkuprædikan 1991:

»Gud náði okkum, fer menniskjað at spæla Gud«

— Serliga í tí parti av heiminum, har livikorini eru so góð sum valla nakrantíð fyrr, tykjast fólk svartskygdari enn nakrantíð. Kanska er tað serliga viljin til at síggja, hvagar leiðin ber, sum vantar. Taka vit ikki annað skinn um bak, er vanlukkan ikki so langt burtur.

Men framtíðin sum slík er ikki í okkara hondum. Vil menniskjað gera seg til harra yvir absoluttu framtíðini við, tá fer menniskjað inn á Guds umráði, og Gud náði okkum, fer menniskjað at spæla Gud. Tá er av álvara grund til stúran og ótta, segði nýggi bispurin, Hans J. Joensen, m.a. í ólavsøkuprædiku síni.

Tekstur: Psálmur 1, 1-6.

Í frálíku týðingini, »Eg elski hitt gamla, hitt brimbarda býlið«, lýsir skaldið Hans Dalsgaard barnaheimið við hesum vøkru og beinraknu orðum:

»Har lærði meg móðir at fjálga og æra tann blett, har eg ljósið av fyrstantíð sá, har rættisinn og mildi var barndómsins læra, har lærði eg alt, sum mitt liv byggir á.«

Kanska er tað lættari at ognar sær innihaldið í sanginum, um tú hevur upplivað, at landnýrðingsfroðan lá um lonina, men tað er tó eingin treyt. Hin einstaki kann bert skifta um landnýrðingin við ta ættina, sum hóskar til heimstað hansara ella hennara. Annaðhvørt skilir tú sangin, og tað merkir, at tú kennir teg og barndóm tín aftur í honum, ella skilir tú hann ikki. Og so skilir tú sjálvsagt heldur ikki yrkjarans takksemin og kærleika til tann blettin, sum á fyrsta sinni veitti honum skýli, og har tey berandi lívs-virðini vórðu lögð niður í hann. Men skaldið veit, at fyrri summi er hetta bert veruleikafjarur romantikkur, eins veruleikafjart og tá eitt annað av skaldum okkara syngur um smáttuna á grønu ong og tey lívsvirði, hon var for fyrri at geva teimum, ið har vuku upp. Mótvegis slíkum tekur hann sitt fyrivarni. Hann tekur ikki

upp orðaskifti um hesar lutir við tey, ið hava øðrvisi hugsan, tí her hjálpir einki orðaskifti. Her snýr tað seg um nakað av tí mest einfalda í livinum, og tí ræður tað ikki um ovurhonds vit og skil. Við tey hevur hann bert hetta at siga: — men tað skilir tú valla, hvi tað er svá«. Og á henda stillføra hátt endar sangurin.

Kundu leita okkum skjól

Heimið ella barnaheimið hvørki var ella er nakað

tilvildarligt í livi okkara. Tað var har, faðir og móðir veittu okkum ta trygd og tær sømdir, sum treytaðu liv okkara í framtíðini. Heimið var staðið, har vit fingur høvi at vaksa upp og liva fyrsta partin av livi okkara í tryggileika og uttan stúran fyrri morgindegnum. Har skuldu vit ikki gjalda fyrri upphaldið, ei heldur skuldu vit gera okkum verd til tað. Í so máta var heimið ólíkt øllum øðrum her á foldum, men nettupp líkt tí æviga heiminum á

himni. Tað stóð opið fyrri okkum, hvussu annars visti við, og hagar kundu vit altíð leita og søkja okkum skjól, tá ið livsins ódnir herja.

Gudstrúgvín týðandi táttur

Á hesum tjóðardegi okkara má tað vera okkum loyvt at undirstrika, at tað var í føroyskum heimum, vit sum føroyingar vuku upp. Og jórðildið, sum rót okkara rann í, var føroyska mentanin við sinum serligu eyðkennum.

Hon var tann ættararvurin, sum eyðkendi umhvørvið, har vit vuku upp, lærd av og arvað frá ættarliðunum, sum undan eru farin. Hon er tann fœringur, sum vit fingur við okkum á lívsferð okkara, og tann barlastin, sum skuldi tryggja siglingina bæði um livsins og deyðans hav. Ein týðandi táttur í hesi mentan var gudstrúgvín, ja í roynd og veru var øll mentan okkara gjøgnumsurgað av kristnari trúgv og kristnari siðalæru. Rættisinni, sum merkti atferðina hjá fólkinum, og sum skaldið minnst aftur á, varð ikki upphugað av menniskjum, men stavaði frá Guds orði. Og hetta varð lagt í børnini, frá tey vóru smá, og tann dag, tá ið heimini ikki longur geva børnum sinum henda fœring við á ferð teirra, tá kemur broyting í føroyska samfelagið, og tað verður broyting við lit. Men tað var tó bert ein, sum menniskju í øllum livsins fœrum kundu hava fult álit á, og tað var tann Gud, sum í Jesu Kristi kom til okkara fyrri at liva liv okkara saman við okkum og doyggja deyða okkara saman við okkum og vera

við okkum allar dagar alt til veraldar enda. Hetta var tann hellubotnur, sum alt mannaliv í hesum oyggjum bygdi á, og tí var alt virki bæði á sjógvi og landi útint samsvarandi teirri sannfœring, at »um ikki Harrin byggir húsið, arbeiða smiðirnir til einkise«.

Samstarvið við kirkjuna

Ikki bert fólk og mentan vóru ein eind, men í hesi eind vóru eisini jarðarlív og kristinlív soleiðis tvinnað saman, at tey ikki kundu skiljast at, uttan at tað fekk ógvusligar fylgjur fyrri okkum bæði sum einstaklingar og sum tjóð. Og stundin er um at vera komin, tá ið vit í álvara mega seta okkum spurningin, um vit vilja lata hesa eindina syndrast og harvið spjaða fólk okkara, ella vit vilja halda fram í fedranna sporum og varðveita fólkíð sum eitt mentað kristið fólk, har framhaldandi álit og rættisinni verður eyðkenni fyrri samskiftið okkara millum. Og hvat hesum spurningi viðvikur, er tað eingin litil ábyrgd, sum liggur á tykkum, fólksins kosnu monnum og kvinnum. Og eg kenni meg sannførdan um, at tað verður hvørki tykkum ella fólkí okkara til ógagns, um tit í hesum spurningi velja at samstarva við fólkakirkjuna. Sum fólkakirkja verður henni so bert liv lagað, um fólkalív og kristinlív framvegis koma at hoyra saman.

Døpur framtíðar-útlit

»Harrin kennir veg teirra rættvísu, men vegur teirra gudleysu bert av leið«. Við hesum orðum verður sagt nakað um liv okkara, sum vit ikki kunnu siga okkum sjálvi. Í roynd og veru standa vit øll fyrri einum vali, og valið stendur millum signing og banning, millum bjarging og undirgang, millum liv og deyða. Vit kunnu velja veg teirra gudleysu, sum »ber av leið«, men vit kunnu eisini velja hin vegin, tann vegin, sum Gud av fyrstantíð ætlaði, at vit

